

CALEA MĂNTUIRII

Săptămânal editat de Centrul de Studii Teologice-Istorice și de Prognoză Pastoral-Misionară al Facultății de Teologie Ortodoxă Arad.
Redactor fondator (1935): Preot Ilarion V. Felea. Apare cu binecuvântarea Înaltpreasfințitului Timotei, Arhiepiscopul Aradului

EDITORIAL

Anul 2017 - anul omagial al sfințelor icoane, al iconarilor și al pictorilor bisericești (I)

„La inițiativa Preafericitului Părinte Patriarh Daniel, în ședința de lucru din 28 și 29 octombrie 2015, Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române a declarat anul 2017 drept Anul omagial al sfințelor icoane, al iconarilor și al pictorilor bisericești și Anul comemorativ Justinian Patriarhul și al apărătorilor Ortodoxiei în timpul comunismului în Patriarhia Română”. (<http://www.episcopiaradului.ro/2016/12/2017-anul-omagial-al-sfințelor-icoane-al-iconarilor-si-al-pictorilor-bisericești-si-anul-comemorativ-justinian-patriarhul-si-al-apărătorilor-ortodoxiei-in-timpul-comunismului-in-patriarhia/>, accesat în 8.01.2017, ora 17.35.)

Astfel, în prima parte a anului 2017, sub genericul „Anul omagial al sfințelor icoane, al iconarilor și al pictorilor bisericești”, vor fi întreprinse diferite activități care au ca subiect: apariția icoanei și a picturii în Biserică, teologia icoanei, prevederi canonice, juridice și ermeneutice privitoare la icoane și pictură bisericească, icoana în cultul ortodox, icoana în viața creștinului ortodox, icoana în școală, pictorul de icoane, tradiția iconografică românească; actualitatea, importanța și necesitatea sfințelor icoane pentru viața și misiunea Bisericii astăzi. Alegerea s-a făcut ținând cont și de faptul că în anul 2017 se împlinesc 1230 de ani de la întrunirea Sinodului VII ecumenic de la Niceea (787 d. Hr.), care a condamnat iconoclasmul și a restabilit cultul sfințelor icoane.

Louis Bréhier vorbind despre importanța Sfințelor Icoane în Ortodoxie, arăta că, cinstirea icoanelor reprezintă una din trăsăturile caracteristice ale credinței ortodoxe, asociate Sfintei Liturghii, mai ales după crearea iconostasului. Mai mult chiar, „știm că nu exista casă care să nu fi avut micul său iconostas.” (Louis Bréhier, *Civilizația bizantină*, Trad. de Nicolae Spinescu, Editura Științifică, București, 1994, p. 212.)

De la reprezentările figurative simpliste din catacombele romane din primele trei secole ale creștinismului, la icoanele pictate în secolele IV-V, dar și la icoanele acheiropoiete (nerealizate de mâna omului) din perioada secolelor VI-IX, (De exemplu, la Mănăstirea Panaghia Hodigitria se venera o icoană a Fecioarei Maria trimisă de la Ierusalim Pulcheriei de către împărăteasa Evdokia, despre care se spunea că este executată de Sfântul Evanghelist Luca.) putem vorbi despre o evoluție a artei picturale creștine, întemeiată din punct de vedere teologic pe dogma întrupării Fiului lui Dumnezeu: „Și Cuvântul S-a făcut trup și S-a sălășluit între noi și am văzut slava Lui, slavă ca a Unuia-Născut din Tatăl, plin de har și de adevăr” (Ioan 1, 14).

Însă, pentru impunerea cinstirii Sfințelor Icoane s-a dus o luptă aprigă la începutul perioadei medievale în Răsăritul creștin, erezia iconoclastă declanșând nu doar o reflecție teologică aprofundată asupra corectitudinii cultului Sfințelor Icoane, ci și o luptă armată, concretă, în stradă, pentru sau contra cinstirii icoanelor.

Ar trebui să ne amintim care era contextul în care a apărut iconoclasmul și respingerea lui. Aversivitatea împotriva Sfințelor Icoane era declanșată de unele exagerări la care se ajunsese în practica cinstirii Sfințelor Icoane, luate de unii credincioși ca nași la Taina Sfântului Botez, sau din cauza răzuirii vopselei de pe icoane în Sfânta Împărtășanie, etc. De aceea, se poate afirma că între secolele VI-IX zelul pentru cultul icoanelor a fost așa de mare încât se ajunsese la practici specifice păgânismului, absolut inacceptabile în sfera creștinismului.

Alți credincioși considerau închinarea la Sfintele Icoane ca o formă de

Continuare în pagina 2

Arhid. Caius CUȚARU

PREDICA

Vindecarea celor zece leproși Duminica a XXIX după Rusalii

În vremea aceea, intrând Iisus într-un sat, L-au întâmpinat zece leproși care stăteau de parte, și care au ridicat glasul și au zis: Iisuse, Învățătorule, fie-Ți milă de noi! Și văzându-i, El le-a zis: Duceți-vă și vă arătați preoților. Dar, pe când ei se duceau, s-au curățit. Iar unul dintre ei, văzând că s-a vindecat, s-a întors cu glas mare slăvind pe Dumnezeu. Și a căzut cu fața la pământ la picioarele lui Iisus, mulțumindu-I. Și acela era samarinean. Și răspunzând, Iisus a zis: Au nu zece s-au curățit? Dar cei nouă unde sunt? Nu s-a găsit să se întoarcă să dea slavă lui Dumnezeu decât numai acesta, care este de alt neam? Și i-a zis: Școală-te și du-te; credința ta te-a mântuit. (Luca 17, 12-19)

Fragmentul aparține pericopei evanghelice care se citește în cadrul Sfintei Liturghii, în această Duminică și aduce înaintea noastră surprinzătoarea constatare a Mântuitorului, care coborând spre Ierusalim a trecut printr-un sat, unde L-au întâmpinat zece bărbați leproși - pe care i-a vindecat în chip minunat, dintre care doar unul s-a întors să-I mulțumească.

Era și este surprinzătoare nerecunoștința și delăsarea acestora de a mulțumi binefăcătorului lor, în contextul în care lepra le devora trupurile, fiind o boală molipsitoare și practic - la vremea respectivă - fără tratament. Dar oare noi nu ne arătăm de atâtea ori la fel de nerecunoscători și mai prejos și chiar și decât necuvântătoarele, care de multe ori își manifestă recunoștința față de binefăcătorul lor. Arunci, de pildă, câinelui un os și, pentru că nu are gură să-ți spună „mulțumesc”, dă din coadă și e fericit și recunoscător, apărându-te la vreme de încercări. Și nu doar câinele, ci și alte necuvântătoare își manifestă recunoștința. Se folosește adesea exemplul unui leu, care fusese rănit de un spin în care călcase, și s-a apropiat de un om cu răgete tânguitoare de durere și

i-a întins piciorul. Omul, cu toată teama lui, a scos cu atenție spinul care intrase în piciorul fiarei și după aceea leul s-a liniștit. De atunci animalul nu a uitat binefacerea iar când omul acela s-a aflat în primejdie, leul l-a salvat!

Prin urmare nu se cuvine ca mai ales noi să fim recunoscători în primul rând lui Dumnezeu de la care le avem pe toate? Despre modul în care este posibil a ne manifesta recunoștința față de Dumnezeu, Sfântul Ioan Gură de Aur sublinia câteva moduri: Întâi și întâi să nu uităm și permanent să purtăm în mintea noastră darurile pe care Dumnezeu ni le-a făcut. Apoi, să propovăduim și să mărturisim pretutindeni binefacerea pe care am primit-o. Să avem permanent disponibilitatea de a întoarce, pe cât ne stă în putință, binele pe care l-am primit și să dorim să oferim tot ce avem Binefăcătorului nostru; apoi, să ne supunem vocii Lui. Aceasta înseamnă să rămânem credincioși, chiar dacă vreodată Dumnezeu va îngădui să fim și încercați. Mai mult, să-I mulțumim noi înșine, dar să-i sfătuim și pe alții să facă același lucru cu noi.

Este prea mult pentru noi? Cel puțin să ne hotărâm să mergem în Duminici și sărbători la biserică.

Continuare în pagina 2

Preot Gabriel Valeriu BASA

Din sumar

- ▶ Botezul absolut necesar pentru mântuire și eficiența multiplă a acestuia
pagina 2, Florin Avram
- ▶ Sfântul Munte Athos – Școală a virtuții și a sfințeniei
pagina 3, Dănuț Tulcan
- ▶ Sfânta Taină a Euharistiei ca izvor de viață spirituală
pagina 3, Emanuel Proniuc
- ▶ Știri
pagina 4

Vindecarea celor zece leproși

Urmare din pagina 1

O oră durează slujba Sfintei Liturghii. O oră din cele 168 de ore pe care le are săptămâna. Este, credeți, prea mult să-I spunem lui Dumnezeu mulțumesc?

Dar recunoștința noastră nu trebuie să o arătăm numai lui Dumnezeu, ci și oamenilor care ne-au făcut bine. Copiii trebuie să fie recunoscători față de părinți; să le arate toată afecțiunea și îngrijirea la bătrânețile lor. Elevii trebuie să fie recunoscători față de învățătorii și profesorii, care i-au învățat carte. Credincioșii trebuie să fie recunoscători față de părinții lor duhovnicești, preoții și arhierii, care ostenesc la zidirea sufletelor. Recunoscători așadar, trebuie să fim toți oricărui binefăcător și protector și să învățăm să cultivăm virtutea elementară a recunoștinței. Și, așa cum, atunci când facem vreun bine unui om, vrem să auzim din gura lui „Mulțumesc!”, așa și atunci când primim o binefacere de la altcineva, să nu uităm să-i spunem din inima noastră „Mulțumesc!”. Așadar, recunoscători trebuie să fim față de toți dar mai ales recunoscători Domnului nostru Iisus Hristos, Care este cel mai mare Binefăcător al nostru al tuturor.

Ca atare recunoștința noastră trebuie să fie întotdeauna sinceră, dezinteresată, pornită din inimă și să corespundă întru totul simțirii noastre launtrice. Ea nu trebuie să fie de circumstanță sau de moment, ci ca o izbucnire a întregii noastre ființe, arătând prin aceasta că am primit cu bucurie binele care ni s-a făcut, că acest bine ne-a fost de mare ajutor, că ne simțim legați sufletește de binefăcătorul nostru și îndatorați față de el. Recunoștința trebuie să fie mărturia sinceră, prin grai și mai ales prin faptă, a iubirii față de cel ce ne-a ajutat, pentru că fără iubire nu am exista nici unul dintre noi.

Se cuvine așadar să înțelegem că este necesar, în primul rând, să ne rugăm lui Dumnezeu ca să ne dea puterea să fim și noi, ca unul care s-a întors. Și așa, să fim siguri că se vor reînnoi față de noi și bunăvoința lui Dumnezeu, și bunăvoința oamenilor, și harul Domnului va fi cu noi totdeauna, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin

Anul 2017 - anul omagial al sfințelor icoane...

Urmare din pagina 1

idolatrie, ce încalcă a doua poruncă biblică „Să nu-ți faci chip cioplit și nici un fel de asemănare a nici unui lucru din câte sunt în cer, sus, și din câte sunt pe pământ, jos, și din câte sunt în apele de sub pământ! Să nu te închini lor, nici să le slujești” (Ieșire 20, 4-5). Pe de altă parte, apariția și răspândirea islamului, religie nonfigurativă, care nu accepta, deci, nici o reprezentare religioasă antropomorfică încuraja fracțiunea creștină iconoclastă. Din punct de vedere politic, ascensiunea dinastiei imperiale isauriene, cu influența musulmană, i-a încurajat pe susținătorii celor ce respingeau cinstirea icoanelor.

Atacurile împotriva cultului Sfințelor Icoane i-au determinat pe apărătorii acestora la oferirea de argumente teologice în favoarea cinstirii lor. La loc de cinste s-a înscris Sfântul Ioan Damaschin (†749), care prin tratatul său intitulat *De Imaginibus*, redactat pe la anul

730 a inspirat hotărârile Sinodului VII ecumenic de la Niceea, care a combătut Sinodul iconoclast ținut la anul 754. În a șasea sesiune a sa, Sinodul VII ecumenic a adunat toate pasajele biblice și patristice care justificau cultul icoanelor și în mărturisirea de credință a statornicit următoarele: „Reprezentările crucii, precum și ale chipurilor sfinte, fie că sunt făcute din culori sau din piatră, trebuie puse pe vase, pe îmbrăcăminte, pe ziduri, pe case și pe drumuri. Cu cât ele se vor privi mai mult, cu atât vor fi pomeniți cei pe care îi reprezintă, cu atât mai mult ne vor îndemna să le venerăm, sărutându-le, prosternându-ne în fața lor, fără a le mărturisi totuși veritabila adorație, care i se cuvine numai lui Dumnezeu. Lor li se vor oferi tămâie și lumânări cum se face pentru Sfânta Cruce și pentru Sfintele Evanghelii... Cine venerază o icoană, venerază persoana pe care ea o reprezintă”.

- va urma -

O vedenie minunată a Sfântului Antonie cel Mare

Vrând odinioară Sfântul Antonie să mănânce, sculându-se ca să se roage în ceasul al nouălea, s-a simțit pe sineși răpit cu cugetul; și, ce e mai preaslăvit, stând, se vedea pe sineși ca și cum era în afară de sineși și prin văzduh povățuindu-se de oarecare; apoi văzu niște amari oarecareși cumpliti stând în văzduh și vrând a-l opri pe dânsul ca să nu treacă, iar cei ce-l povățuiau pe dânsul erau certați de aceia, care ziceau cum că lor le este dator. Și vrând să facă socoteală de la naștere, cei ce-l povățuiau pe Antonie s-au oprit și le-au zis celorlalți: „Cele ale nașterii le-a șters Domnul; iar

de când s-a făcut călugăr și s-a făgăduit lui Dumnezeu, de atunci se poate face socoteală”. Și pârându-l ei și nedovedind [nimic], el s-a făcut slobod și neoprită i s-a făcut lui calea și, deodată, s-a văzut venind către sineși și stând; și era iarăși Antonie întreg. Iar atunci, uitând el a mânca, a petrecut cealaltă parte a zilei și toată noaptea suspinând și rugându-se - căci se minuna socotind către câți ne va fi nouă a lupta și prin câte osteneți va să treacă cineva văzduhul; și pomenea cum că aceasta este cea zisă de Apostolul Pavel: „...după începătorul stăpânirii văzduhului” (Efeseni 2, 2); căci

vrăjmașul [numai] întru aceasta are stăpânire: întru a se lupta și a se ispiți să oprească pe cei ce vor să treacă.

Pentru aceasta și mai vârtos îndemna: „Luați toate armele lui Dumnezeu ca să puteți sta împotriva în ziua cea rea” (Efeseni 6, 13), ca, neavând vrăjmașul nimic rău a zice despre noi, așa să se rușineze. Nimeni neispitit nu va putea să intre în Împărăția Cerurilor.

(*Everghetinosul*, vol. 1-2, traducere de Ștefan Voronca, Editura Egumenița, Galați, 2009, p. 61)

Botezul absolut necesar pentru mântuire și eficiența multiplă a acestuia

Biserica a afirmat întotdeauna necesitatea primirii Tainei Botezului pentru mântuire.

În Sfânta Scriptură, în Evanghelia după Ioan în capitolul al III-lea are loc convorbirea Mântuitorului cu Nicodim unde se spune: „De nu se va naște cineva din apă și din Duh, nu va putea să intre în Împărăția lui Dumnezeu” (Ioan 3,5).

Botezul produce prin unirea cu Hristos, desființarea păcatului originar, al despărțirii de Dumnezeu, imprimată în firea noastră, iar dacă fără această unire nu se poate intra în Împărăția lui Dumnezeu, atunci primirea Botezului este absolut necesar pentru mântuire. Botezul imprimă în oameni chipul lui Dumnezeu.

Prin Sfânta Taină a Botezului, primitorului, care aderă la viața lui Hristos, i se spală păcatul strămoșesc și toate păcatele săvârșite mai înainte și i se imprimă chipul lui Hristos în el. Prin aceasta omul se unește cu Hristos și devine mădular al Bisericii dreptslăvitoare.

Efectul principal al acestei Taine este nașterea la o nouă viață pe Pământ. Astfel noi nu murim la Botez, așa cum a murit Hristos la sfârșitul activității Sale, ci ne ridicăm la o viață de curățire și de fapte bune închinată lui Dumnezeu.

Viața la care ne ridicăm după pri-

mirea Tainei Botezului este doar o cale spre înviere, în această privință Sfântul Nicolae Cabasila mărturisea: „Nașterea noastră cea din Botez închipuie începutul vieții ce va să fie. Dobândirea de noi mădulari și de simțiri noi formează o pregătire pentru viața ce ne așteaptă. Dar pentru viața viitoare nu ne putem pregăti decât câștigând de aici, de jos, viața lui Hristos, Care S-a făcut Părinte al veacurilor ce va să vie”.

Din Botez, omul iese ca o existență cu totul nouă, schimbându-se, iar Părintele Dumitru Stăniloae afirma: „el

este ca un nou-născut, dar în alt plan: în planul vieții comune cu Hristos, plină de virtualitățile pnevmatizării”.

La Botez se observă foarte limpede cum omul are o succesiune inversă moarte-renaștere, pe cât la Hristos este opus, naștere-moarte. Această moarte prezentă la botez are o altă conotație, aceea de „predare deplină a noastră lui Dumnezeu, ca să nu mai trăim nouă, ci exclusiv lui Dumnezeu. E renunțarea totală la noi înșine, e uitarea de noi înșine într-o predare totală lui Dumnezeu” (Părintele Stăniloae), această afirmație este fun-

damentată scripturistic: „Căci dacă am fost altoiți pe El prin asemănarea morții Lui, atunci vom fi părtași și ai învierii Lui.” (Romani 6,5).

Prin Taina Botezului se reface chipul lui Hristos în om, Duhul unindu-se cu omul în apa Botezului. Chipul lui Hristos e o adevărată haină luminoasă, este Hristos Însuși: „Căci toți sunteți fii ai lui Dumnezeu prin credința în Hristos Iisus. Căci câți în Hristos v-ați botezat, în Hristos v-ați și îmbrăcat” (Galateni 3, 26-27). Această haină nu rămâne la suprafață, ci se imprimă în ființa noastră întreagă. Haina aceasta nu trebuie întinată.

Haina Botezului îl reprezintă pe Hristos, dar și pe noi înșine deveniți după chipul Lui într-un mod personal, pentru că în toate manifestările noastre se arată nu numai Hristos imprimat în noi, ci și noi înșine deveniți după chipul Lui într-un mod personal.

Primirea Taine Sfântului Botez se face doar odată, adică acesta nu se mai repetă, pentru că păcatul strămoșesc nu mai învie în om, tocmai de aceea nu mai există vreun motiv pentru repetarea acestuia. Sfântul Ioan Gură de Aur afirmă: „Precum nu mai este cu puțință ca Hristos să se răstignească a doua oară, tot așa nu e cu puțință să ne botezăm a doua oară”.

Florin AVRAM

Sfântul Munte Athos – Școală a virtuții și a sfințeniei

„Ce am auzit, ce am văzut cu ochii mei, ce am privit și mâinile mele au pipăit” (I Ioan.1,1), despre Grădina Maicii Domnului, o „Universitate” care produce sfinți, doresc să scriu în câteva cuvinte.

Cu binecuvântarea Maicii Domnului (fără binecuvântarea ei nimeni nu poate intra în Sf. Munte), am petrecut recent o lună de zile în mănăstirea Vatoped ajutându-i pe monahii din mănăstire la culesul măslinelor și la alte ascultări pe care le-am primit.

Am văzut adevărata față a monahismului autentic, care nu a dispărut, cum socotesc unii. În mănăstirea Vatoped, toate lucrurile sunt de obște, nici un monah nu are ceva al său. Se simte, de asemenea, adevărata smerenie, prin faptul că, cei care sunt preoți dintre monahii mănăstirii (ieromonahii), nu se consideră mai presus de ceilalți monahi și nu se sfiesc (mare fiindu-mi mirarea) să spele vasele la trapeza mănăstirii, chiar dacă ei au altă ascultare zilnică. Există, de asemenea, o organizare exemplară, fiecare monah știind ce are de făcut, chiar și locul unde trebuie să stea când se închină la Sfintele Moaște scoase la închinare. Obștea mănăstirii este o adevărată familie, care se gospodărește și lucrează grădinile proprii pentru ca mâncarea să fie naturală, chiar și pâinea făcută în brutăria mănăstirii este integrală. Obștea mănăstirii cuprinde aproximativ 130 de monahi dintre care 15 sunt români, la care se adaugă zilnic 100-200 de pelerini și nu este ușor să hrănești 250 de oameni de două ori pe zi, osteneala monahilor este mare, dar toate sunt făcute cu dragoste de Dum-

nezeu și de Maica Domnului ocrotitoarea lor. Monahii în timpul lucrului rostesc neîncetat rugăciunea inimii „Doamne Iisuse Hristoase miluiește-mă” (Κύριε Ιησοῦ Χριστέ, ἐλέησόν με), primind și noi ascultarea, să rostim rugăciunea când lucrăm.

În mănăstire este un belșug de Har datorită celor 7 icoane făcătoare de minuni, multe sfinte moaște (capul Sf. Ioan Gură de Aur, capul Sf. Grigorie Teologul, o bucată mare din Sf. Brâu al Maicii Domnului, lemn din Sf. Cruce, iar pe Sfânta masă a altarului tronează crucea Sf. Constantin cel Mare), rugăciunile părinților care s-au nevoit de-a lungul secolelor în mănăstire și a părinților care se nevoiesc în prezent.

Din punct de vedere duhovnicesc mănăstirea este condusă de vrednicul Gheron Efrem Vatopedinul, ucenic al vrednicului Efrem Katunachiotul care la rândul său a fost ucenic al vrednicului stareț Gheron Iosif Isihastul (+1959), care a revigorat viața duhovnicească din Sfântul Munte. Starețul Iosif Vatopedinul a venit (prin descoperire dumnezeiască) cu obștea sa acum 30 de ani la mănăstirea

Vatoped care se afla în ruină și prin osteneala sa și a starețului actual Efrem, au restaurat mănăstirea și au întărit obștea.

Chipul starețului actual Efrem este foarte luminos, reflectând lucrarea rugăciunii neîncetate din lăuntru său. Așa cum strălucea chipul Sfinților Părinți din vechime, așa strălucește și chipul lui gheronda Efrem, dovedind că „Iisus Hristos ieri și azi și în veci este Același” (Evr. 13;8), iar sfințenia se poate dobândi în orice vreme, de cel care se nevoiește. De asemenea privirea sa plină de dragoste și de compătimire pentru neamul omenesc, îți încălzește inima la întâlnirea ei. Aceste câteva cuvinte le scriu din experiența avută în Grădina Maicii Domnului și doresc să transmit cititorilor că în mod sigur toți cei din Sfântul Munte veghează și se roagă pentru sufletele noastre „până când Hristos va lua chip în noi” (Gal. 4,19). Vă îndemn să mergeți în pelerinaj la Sfântul Munte Athos pentru a vedea că „Minunat este Dumnezeu întru sfinții Lui” (Ps. 67,36).

Dănuț TULCAN

Sfânta Taină a Euharistiei ca izvor de viață spirituală

Euharistia este izvor de viață spirituală pentru că ni-L oferă pe Hristos descoperit în mod deplin în sufletele noastre. În Euharistie se descoperă ochilor credinței prezența efectivă a Sa, la fel cum pe drumul Emausului s-a descoperit celor doi Apostoli pe când frângeau pâinea. E semnificativ faptul că Hristos li se descoperă doar la frângerea pâinii, înțelegând de aici că prezența Sa e legată de Cină, de Euharistie. Ei călătoriseră mai multă vreme împreună dar nu L-au cunoscut decât pe când frângea pâinea. Hristos a legat prezența Sa și de identificarea ei prin ochii sufletului, mai ales de frângerea euharistică a pâinii. Nu-L putem cunoaște pe Hristos decât în chip euharistic. Euharistia este gustare din El, ca adevărata hrană spirituală, trebuincioasă menținerii și dezvoltării sufletului nostru. În

sensul acesta, Euharistia e pentru noi nesecat izvor de viață spirituală. Părintele Dumitru Stăniloae elaborează un foarte interesant studiu pe această temă, subliniind tocmai rolul deosebit pe care îl are Sfânta Taină a Euharistiei în cadrul vieții spirituale în Ortodoxie.

„Prefacerea pâinii în Trupul, iar a vinului în Sângele Domnului”, scrie Părintele Stăniloae, „nu este un proces asemenea prefacerilor ce se

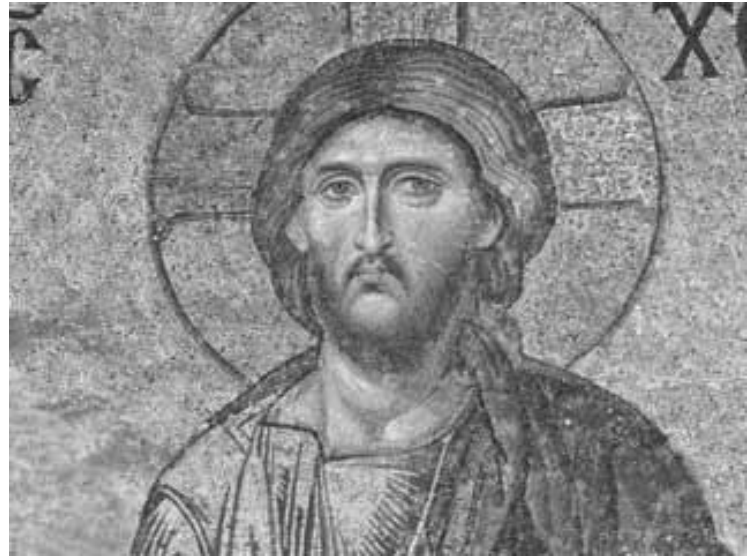
săvârșesc în natură, ci o lucrare a Duhului Sfânt care, cu toate actele Duhului transfigurează și îndumnezeiește cele ale naturii și pe omul însuși, prin iradierea transfigurării săvârșite întâi cu firea omenească pentru că spre om și prin om se extinde iubirea dumnezeiască. De aceea se cere în Epiclezavenirea Duhului Sfânt întâi „peste noi”, adică peste preotul liturghisitor și peste comunitatea adunată și apoi „peste darurile ce sunt puse înainte”, întrucât aceste daruri fiind aduse de comunitatea liturgică, o reprezintă pe ea, sau sunt în legătură cu ea.”

Duhul Sfânt ce se revărsa din Hristos prin prefacere nu atinge numai darurile de pâine și vin, prefăcându-le, ci întreaga comunitate de credincioși adunați pentru Euharistie simte adierea Duhului, prin cuminecare.

Emanuel PRONIUC

Slujirea împărătească a Mântuitorului Iisus Hristos

Însuși Mântuitorul afirmă în cuprinsul Evangheliilor demnitatea Sa împărătească: „Iar Iisus stătea înaintea dregătorului. Și l-a întrebat dregătorul, zicând: «Tu ești regele iudeilor? Iar Iisus i-a răspuns: Tu zici»” (Matei 27,11), iar în alt loc: „Împărăția Mea nu este din lumea aceasta. Dacă împărăția Mea ar fi din lumea aceasta, slujitorii Mei s-ar fi luptat ca să nu fiu predat iudeilor. Dar acum Împărăția Mea nu este de aici” (Ioan 18,36). Când vorbim de demnitatea împărătească ne referim implicit și la puterea Sa deplină în cer și pe pământ: „Datu-Mi-s-a toată puterea în cer și pe pământ” (Matei 28,18), iar Sfântul Apostol Pavel mărturisește: „Pentru aceea și Dumnezeu L-a preînălțat și I-a dăruit Lui nume care este mai presus de orice nume; ca întru numele lui Iisus tot genunchiul să se plece, al celor cerești și al celor pământești și al celor de dedesubt, și să mărturisească toată limbă Domn este Iisus Hristos, întru slava lui Dumnezeu-Tatăl” (Filipeni 2, 9-11).

Părintele Stăniloae mărturisește că: „la puterea împărătească deplină e ridicat Hristos prin Învierea Lui, ca ea să se manifeste și în Înălțarea, în șederea de-a dreapta Tatălui, în conducerea operei de mântuire, în Învierea întru slavă și la Judecată de obște...puterea ce o dă celorlalți constă în primul rând în a învinge păcatul așa cum și puterea Lui pe pământ a constat în primul rând în a ține în frâu afectele ireproșabile, ca să nu devină păcate, fapt pe care l-a făcut și prin primirea morții” (Pr. Prof. Dr. Dumitru Stăniloae, *Teologia Dogmatică Ortodoxă*, vol. II, Editura Institutului Biblic și de Misiune Ortodoxă, București, 2010, p.161).

Tot prin puterea Sa eliberează din iad și sufletele dreptilor Vechiului Testament care au împlinit Legea mozaică: „El este primul suflet care nu poate fi reținut în iad, ci scapă de el, și prin iradierea puterii Lui dumnezeiești eliberează din iad și sufletele celor care au crezut mai înainte în făgăduințele despre venirea Lui, ale celor ce au contemplat în Logosul vestit în Vechiul Testament intenția venirii Lui în trup” (*Ibidem*, p. 176). Puterea lui Hristos manifestată asupra iadului este ilustrată și în cântările liturgice din Săptămâna Sfințelor Pătimiri: „Răstignindu-Te, Tu, Hristoase, a pierit tirania; călcatu-s-a puterea vrăjmașului, că nici înger, nici om, ci Tu Însuși, Doamne, ne-ai mântuit pe noi, mărire Ție.” (*Antologhion*, vol. II, Editura Episcopiei Aradului, 2007, Rânduiala Ceasurilor Împărătești care se săvârșesc Vineri dimineața în Săptămâna Patimilor, Ceasul I, Tropar glas I, p. 327).

Slujirea de Împărat al creației este reliefată și de ultimul act al mântuirii realizat de Hristos, adică de Înălțarea la Cer, și șederea de-a dreapta Tatălui. Prin faptul că Tatăl Îl așază pe Fiul de-a dreapta Sa înțelegem că Îi dă Acestuia toată puterea asupra creaturilor, precum și dreptul de a judeca lumea: „Șederea de-a dreapta Tatălui, a Fiului Cel întrupat arată că Tatăl Îi dă Acestuia chiar primul loc în conducerea lumii spre îndumnezeire, în lucrarea de aducere a ei la unirea cu Dumnezeu, la umplerea ei de infinitatea dumnezeiască, într-o relație de iubire netrecătoare cu Dumnezeu” (Pr. Prof. Dr. Dumitru Stăniloae, *op. cit.*, p. 193). Sfântul Apostol Pavel mărturisește cu privire la slujirea împărătească a Domnului următoarele: „Căci El trebuie să împărătească până ce va pune pe toți vrăjmașii Săi sub picioarele Sale. Vrăjmașul cel din urmă care va fi nimicit este moartea. «Căci toate le-a supus sub picioarele Lui». Dar când zice: «Că toate l-au fost supuse Lui» învederat este că afară de Cel care l-a supus Lui toate” (I Corinteni 15, 25-27). În veacul viitor „slava împărătească” a Persoanei Mântuitorului îi va cuprinde pe toți cei ce se vor mântui, căci „slava împărătească a Persoanei supreme devenită și Persoana umană, va deveni slavă a tuturor celor ce se vor deschide Persoanei supreme și centrale” (Pr. Prof. Dr. Dumitru Stăniloae, *op. cit.*, p. 187).

Ionuț MÎLCOMETE

ȘTIRI

Sfântul Ioan Botezătorul sărbătorit la Arad

Sâmbătă, 7 ianuarie 2017, când prăznuim „Soborul Sfântului Ioan Botezătorul”, Înaltpreasfințitul Părinte Timotei, Arhiepiscopul Aradului, a participat la Sfânta Liturghie săvârșită de un sobor de preoți și diaconi, în biserica parohiei Arad-Centru, Catedrala veche din Arad.

Spre finalul Sfintei Liturghii, Înaltpreasfinția Sa, continuând o tradiție de zeci de ani, a dat răspuns invitației comunității ortodocșilor sârbi din Arad, participând la Sfânta Liturghie săvârșită cu ocazia Crăciunului pentru credincioșii ortodocși de rit vechi, în Biserica Ortodoxă Sărbă din Arad-Centru, de către părintele OgneanPlavșici, protopopul sârbilor din Arad, înconjurat de un sobor de preoți și diaconi.

Cu acest prilej, Înaltpreasfințitul Părinte Timotei a transmis tuturor credincioșilor ortodocși sârbi un mesaj de felicitare, doriri de propășire materială și spirituală și sărbători cu bucurie.

Crăciunul pentru creștinii ortodocși de rit vechi este sărbătorit pe 7 ianuarie. Calendarul iulian sau pe stil vechi este decalat cu 13 zile față de calendarul oficial (numit „gregorian” sau de „stil nou”). Singura sărbătoare celebrată în aceleași zile este, în urma convenției încheiate de capii Bisericilor Ortodoxe din întreaga lume, sărbătoarea Paștelui.

În municipiul Arad trăiește o comunitate sărbă care numără peste 400 de suflete, iar în județ aprox. 23 mii de ortodocși sârbi.

Zilele de iarnă prilejuiesc cele mai multe și mai importante praznice pentru sârbi.

Crăciunul este primit cu cea mai mare bucurie în 7 ianuarie. În sunetul clopotelor, se trage cu pușca vestind sosirea praznicului.

În haine sărbătorești se merge la biserică unde se salută «Hristos se naște» – «Adevărat se naște», salut care se va folosi până la Bobotează.

Noul an se sărbătorește în 14 ianuarie.

Sărbătoarea Botezului Domnului la Catedrala Arhiepiscopală din Arad

În ziua praznicului Botezului Domnului, vineri, 6 ianuarie 2017, Înaltpreasfințitul Părinte Timotei, Arhiepiscopul Aradului, a oficiat Sfânta Liturghie în Catedrala Arhiepiscopală „Sfânta Treime” din Arad, în fruntea unui sobor de preoți și diaconi, și în prezența sutelor de credincioși care au participat la sfânta slujbă.

În cuvântul de învățătură cu titlul „Icoana praznicului” (cf. citirilor scripturistice ale praznicului: Tit, 2-3; Matei 3), Înaltpreasfinția Sa s-a referit la „apă” în diferitele planuri ale vieții și istoriei, cu beneficiile sau primejdiile ce pot interveni constituind unul din elementele principale ale creației și providenței în perspectiva înnoirii și desăvârșirii, de aici și raportul permanent cu omul, de unde rezultă locul ei duhovnicesc, înnoitor și sfințitor. Icoana Botezului Domnului dezvăluie această viziune de taină prin undele Iordanului ce învăluie pe Mântuitorul, în prezența văzută și nevăzută, auzită sau simțită a Sfintei Treimi, cu mărturia Botezătorului, a celor cerești și a celor pământești. Icoana, ca o carte de învățătură, este astfel și îndemn spre lucrare mântuitoare. Iconarii, pe care îi omagiem pe parcursul acestui an, pătrund înțelesul tainic prin darul de a vedea în adâncul râului sfânt lucrarea dumnezeiască, a subliniat Ierarhul arădean.

După Sfânta Liturghie, Arhiepiscopul Aradului, în-

conjurat de soborul slujitor, a săvârșit slujba de sfințire a apei celei mari.

În încheiere, Înaltpreasfințitul Timotei a adresat credincioșilor prezenți în număr impresionant, părintești binecuvântări și doriri de propășire materială și spirituală.

Credincioșii, cu multă răbdare și în bună rânduială, au luat Aghiasmă Mare din vasele anume rânduite în Catedrala Arhiepiscopală.

Anul Nou 2017 sărbătorit în Arhiepiscopia Aradului

Noaptea de Anul Nou

În noaptea dintre ani, Înaltpreasfințitul Părinte dr. Timotei Seviciu, Arhiepiscopul Aradului, s-a aflat în mijlocul clerului și credincioșilor prezenți în număr mare la Catedrala arhiepiscopală „Sfânta Treime” din Arad. Respectând hotărârea Sfântului Sinod al Bisericii Ortodoxe Române, a oficiat Slujba la trecerea dintre ani, înconjurat de un sobor de preoți și diaconi. Înaltpreasfinția Sa a rostit un cuvânt despre „Veșnicie și timp” – Dumnezeu și creație (în baza citirilor scripturistice I Tim. 2; Luca 2), adică lucrarea divină ca timp și spațiu care are nevoie de pronia cerească spre desăvârșire, măsurarea unității acestora constituind permanent obiectul cugetării ca și al comportării omenești. În acest cadru, Ierarhul a prezentat inițiativa conducerii bisericești privind Anul 2017 – ca Anul omagial al sfințelor icoane, al iconarilor și al pictorilor bisericești și Anul comemorativ Justinian Patriarhul și al apărătorilor Ortodoxiei în timpul comunismului. La final, Chiriarhul a adresat urările cuvenite, dând îndrumările legate de viața creștină în cursul anului care a început.

Sfânta Liturghie arhierescă

În prima zi a Anului Nou civil când Biserica Ortodoxă sărbătorește Tăierea împrejur cea după Trup a Domnului și pe Sfântul Vasile cel Mare, Arhiepiscopul Cezareei-Capadociei, Înaltpreasfințitul Părinte Timotei, Arhiepiscopul Aradului, a săvârșit Sfânta Liturghie a Sfântului Vasile cel Mare la Catedrala arhiepiscopală din Arad, în fruntea soborului preoților și diaconilor slujitori. În predica cu titlul „Praznic de înnoire” (pe baza citirilor scripturistice: Col. 2; Luca 2), înțelegând pentru Biserică și lume, prin fiecare din momentele ce le amintește, adică Tăierea împrejur cea după Trup a Domnului, Duminica dinaintea Botezului Domnului și Sfântul Ier. Vasile cel Mare și Anul Nou într-o legătură duhovnicescă aparte chemând la reconsiderarea timpului trecut atât pentru cele greșite sau omise, cât și la întărirea voinței de îndreptare pe viitor, potrivit propovăduirii Sfântului Ioan Botezătorul ca și a marelui Ierarh pomenit azi, implorând ajutorul divin pentru împlinirea îndatoririlor creștinești și cetățenești cu mai multă stăruință. Șirul zilelor sărbătorești în mijlocul cărora este cea de astăzi grăiește lămurit cu privire la această legătură Nașterea Domnului pentru renașterea ființei omenești, circumciziunea pentru înnoirea continuă pe toate planurile vieții, iar Boboteaza pentru sfințirea întregii lumi, a subliniat Înaltpreasfinția Sa.

Îndătinata recepție de Anul Nou

În seara zilei, la reședința eparhială a avut loc îndătinata recepție, oferită de către Înaltpreasfințitul Arhiepiscop Timotei preoților și credincioșilor din municipiul Arad de Anul Nou. În numele preoțimii din municipii și al participanților la momentul festiv, părintele Gabriel Mariș, consilier social a rostit o frumoasă urare în stil tradițional pentru Chiriarh și întreg Centrul Eparhial, la început de An Nou. Chiriarhul a răspuns acestor urări, împărtășind tuturor celor prezenți gândurile de Anul Nou, legate de munca celui din trecut cu obligațiile pentru viitor. În mod deosebit, Înaltpreasfinția Sa a subliniat importanța în acest an dedicată tematicii Anului omagial al sfințelor icoane, al iconarilor și al pictorilor bisericești și Anul comemorativ Justinian Patriarhul și al apărătorilor Ortodoxiei în timpul comunismului, conchizând asupra păstrării unității în cadrul Bisericii Ortodoxe Române, a întregii Ortodoxii, pentru propășirea țării și poporului, în care scop Ierarhul face și urările cuvenite pentru Noul An 2017.

2017 – Anul omagial al sfințelor icoane, al iconarilor și al pictorilor bisericești și Anul comemorativ Justinian Patriarhul și al apărătorilor Ortodoxiei în timpul comunismului în Patriarhia Română

La inițiativa Preafericitului Părinte Patriarh Daniel, în ședința de lucru din 28 și 29 octombrie 2015, Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române a declarat anul 2017 drept Anul omagial al sfințelor icoane, al iconarilor și al pictorilor bisericești și Anul comemorativ Justinian Patriarhul și al apărătorilor Ortodoxiei în timpul comunismului în Patriarhia Română. În acest sens, Cancelaria Sfântului Sinod a elaborat un program-cadru național bisericesc care se va desfășura după coordonatele de mai jos.

În primul semestru al anului 2017, sub genericul „Anul omagial al sfințelor icoane, al iconarilor și al pictorilor bisericești”, vor fi evidențiate următoarele teme: apariția icoanei și a picturii în Biserică, teologia icoanei, prevederi canonice, juridice și ermeneutice privitoare la icoane și pictură bisericească, icoana în cultul ortodox, icoana în viața creștinului ortodox, icoana în școală, pictorul de icoane, tradiția iconografică românească; actualitatea, importanța și necesitatea sfințelor icoane pentru viața și misiunea Bisericii astăzi.

În acest context, facem precizarea că în anul 2017 se împlinesc 1230 de ani de la întrunirea Sinodului VII Ecumenic (Niceea, 787), care a condamnat iconoclasmul și a restabilit cultul sfințelor icoane.

În al doilea semestru al anului 2017, sub genericul „Anul comemorativ Justinian Patriarhul și al apărătorilor Ortodoxiei în timpul comunismului”, va fi evidențiată personalitatea și moștenirea misionară a Patriarhului Justinian la împlinirea a 40 de ani de la trecerea sa la cele veșnice, precum și jertfelnicia unor ierarhi, preoți și mireni din toate eparhiile care au mărturisit și apărat credința creștină ortodoxă în timpul regimului comunist (prin înțelepciune și tact pastoral, prin curaj și fermitate în transmiterea credinței, prin mărturisire jertfelnică în timp de prigoană).

În timpul anului 2017, Patriarhia Română va organiza un congres teologic internațional dedicat Anului omagial al sfințelor icoane, al iconarilor și al pictorilor bisericești și un simpozion bisericesc internațional dedicat Anului comemorativ Justinian Patriarhul și al apărătorilor Ortodoxiei în timpul comunismului.

De asemenea, în anul 2017, Patriarhia Română va organiza a VI-a ediție a Concursului Național „Icoana ortodoxă – lumina credinței”.

Eparhiile și instituțiile de învățământ teologic ale Bisericii Ortodoxe Române vor organiza, în anul 2017, congrese, colocvii și seminarii sub genericul 2017 – Anul omagial al sfințelor icoane, al iconarilor și al pictorilor bisericești în Patriarhia Română.

Cele două teme ale anului omagial și comemorativ – 2017 vor fi prezentate și aprofundate, de asemenea, în timpul conferințelor pastoral-misionare semestriale de primăvară și toamnă organizate în eparhiile Patriarhiei Române. Agenția de Pelerinaj BASILICA Travel și centrele de pelerinaj ale Patriarhiei Române vor organiza pelerinaje în țară și străinătate la bisericile și mănăstirile care sunt înzestrate cu icoane și picturi renumite pentru frumusețea lor și reprezentative pentru arta creștin-ortodoxă.

La sfârșitul lunii octombrie 2017, va avea loc ședința solemnă a Sfântului Sinod în care va fi prezentată o sinteză a evenimentelor organizate de către eparhiile din țară și străinătate în anul 2017.

Manifestările organizate în 2017 – Anul omagial al sfințelor icoane, al iconarilor și al pictorilor bisericești și Anul comemorativ Justinian Patriarhul și al apărătorilor Ortodoxiei în timpul comunismului în Patriarhia Română – vor fi mediatizate de către Centrul de Presă BASILICA al Patriarhiei Române, mass-media bisericească eparhială și presa laică receptivă la valorile credinței creștine.

Știrile au fost preluate de pe site-ul episcopiaradului.ro

COMITETUL DE REDACȚIE

Președinte de onoare: **ÎPS. DR. TIMOTEI SEVICIU, Arhiepiscop al Aradului**
 Redactori coordonatori: **Pr. IOAN TULCAN, Pr. CRISTINEL IOJA**
 Secretari de redacție: **Pr. ADRIAN MURG, Diac. CAIUS CUȚARU**
 Administrație: **Pr. FILIP ALBU, Pr. LUCIAN FARCAȘIU**

Articolele și corespondența se trimit pe adresa redacției:

Str. Academia Teologică, nr. 9, Arad
Tel/Fax: 0257-285.855, calea.mantuirii@yahoo.com
Tipărit la Poudique srl Arad.
ISSN: 1582-1951; Preț: 1 leu
Costul unui abonament este de 50 lei anual.